

Beeldhouwerk van groot waarde gered

BEELDHOUSERK van groot kunshistoriese waarde is op die laaste nippertjie van vernietiging gered. Sewe engelebeeldjies wat van die eerste werke is wat die gevierde beeldhouer Anton van Wouw in Suid-Afrika gemaak het, is byna saam met die ou Standard-bank-gebou op Kerkplein wat nou afgebreek is, tot niet gemaak.

Die tydige optrede van ons voorsitter, dr. W. Punt, het verseker dat die beeldjies aan die Transvaalse Museum geskenk word.

Die beeldjies was bo in die venstergewels van die gebou wat in 1894 voltooi is, aangebring.

Weinig Pretorianers was bewus daarvan dat die beeldjies wat daar hoog in die lug gepryk het gemaak is deur die beeldhouer van die Krugerstandbeeld.

Die bestuurder van die Standardbank was ook onbewus daarvan. Toe dr. Punt hulle daarop attent maak, is onverwyld besluit dat die beeldjies aan die museum vir bewaring geskenk sal word.

“Ons was nie bewus daarvan dat die beeldjies enige kunshistoriese waarde het nie,” het ’n woordvoerder van die bank gesê. „Ons sou tot vandag toe nie juis om gegee het as die mense wat die gebou afgebreek het die beeldjies ’n hou oor die kop gegee het nie.”

Mnr. J. H. Pierneef, die skilder en lewenslange vriend van Van Wouw, het dr. Punt daarop gewys dat die beeldjies deur van Wouw gemaak is en dat dit van die eerste werke is wat hy in die land gemaak het. Die beeldjies is van pleisterwerk. Van Wouw het as stukadoor (’n persoon wat met pleister werk) na Suid-Afrika toe gekom.

Een van die engelebeeldjies waarna in meegaande stuk verwys word

OUD-PRETORIA:

Opelug-Museum word beoog

DIE oprigting van 'n opelugmuseum in Pretoria word deur die Genootskap Oud-Pretoria beoog. Op 22 Junie het verteenwoordigers van die Genootskap 'n komitee van die stadsraad om die aangeleentheid te bespreek, ontmoet. Daar word gehoop dat vanjaar nog finaliteit oor die saak bereik sal word, sodat die opelug-museum as blywende bydrae van die Genootskap Oud-Pretoria tot die stad se eeuefsviering kan dien.

The oldest house in Pretoria. This house was built in 1866 by Bras Perreira. It is the intention of the Association Old Pretoria to re-erect this house near the Fountains Valley where in due course an open air museum will arise.

Die plan vir die oprigting van so 'n opelugmuseum is reeds voorlopig deur die stadsraad goedgekeur. Soos bekend sal die museum op die lang strook grond regs van die Delmaspad naby Fonteine opgerig word. Die stadsraad het dit reeds goedgekeur om die grond vir dié doel af te staan.

Die voorneme is om historiese geboue of replikasies van historiese geboue op die terrein op te rig. Die geboue sal volledig uitgerus word met meubels en ander toebehore uit die periode waaruit hulle dateer. Poppe sal moontlik in die kleredrag van die periode geklee wees en as „bewoners” daarin geplaas word.

Die geboue in die opelug-museum sal op provinsiale grondslag gerangskik word met die argitektuur in kronologiese volgorde. Die replikas sal volledig toegerus wees met buitegeboue en Bantoe woonplekke sodat ook die Bantoe se verlede daarin bewaar sal kan word.

Verskeie mense het reeds hul bereidwilligheid om meubels klere en ander toebehore aan so 'n opelug-museum te skenk, te kenne gegee.

DUIMNAEL SKETSIES :

REGTER JORISSEN

'n **N**EDERLANDER, skerpsinnig en soms weldadiglik bedeel met 'n gepeperde taal. Uiters nasionalisties in die Nederlandse sin, aangedik deur sy onderlegging as 'n uitstaande student van die Romeins-Hollandse reg.

Op die hoek van Andriesstraat en Burolaan waar tans 'n gedeelte van Hamilton se winkel is, en waar Turkstra se Koffiekamer was kort na die 2de Engelse Oorlog, was die Hooggeregshof. In Burolaan was daar so 'n plat rooisteengebou waar daar 2 lokale was wat deur die Staatsgimnasium as klaskamers gebruik is. Een as gewone klaskamer en een as 'n tekenkamer waar meneer Hollanbach ons lyn-tekening geleer het. Die hoofgebou van die Staatsgimnasium was 'n grasdakgebou waar die Stadshuis in Pretoriusstraat is.

As ons van die hoofgebou van die klaskamers in Burolaan loop, het ons dikwels by die Hooggeregshof ingeloer en as daar 'n saak aan

die gang is het ons vir 'n wyle vertoef om na die juridiese wysheid van die here regters en advokate te luister.

Advokaat Jan Wessels, later Sir John Wessels, was in die negentiger jare 'n jong advokaat. Hy het sy studies in Engeland voltooi. Op 'n keer het hy en Regter Jorissen 'n vingerdraai oor een of ander wetspunt gehad en ongeveer die volgende redetwis het plaas gevind.

„Ga u zitten Meneer Wessels. Wy verskillen en ek moet u zeggen dat die Engelse juridiese beskouwingen over de onderhawige kwestie my niet bewegen kan want de Engelsen weten hiervan niets.”

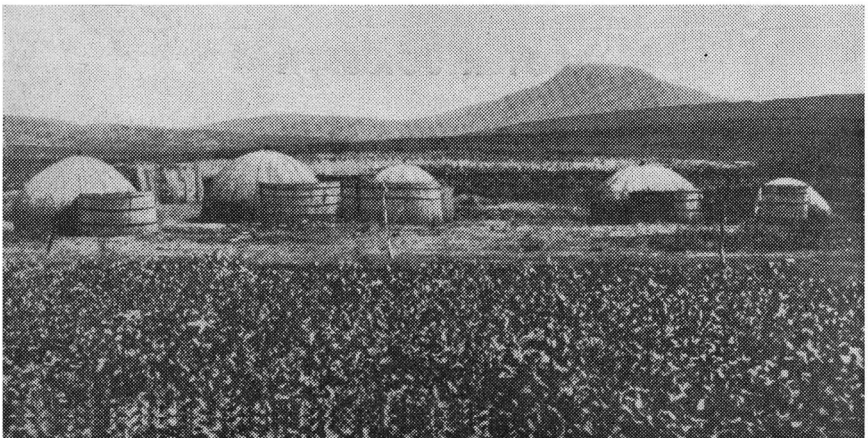
Advokaat Wessels het dadelik gaan sit maar was die volgende oomblik weer op die been.

„Ik heb u immers gezegd om te gaan zitten en u staat nog.”

„Nee Edelagbare, ek het gesit maar ek staan al weer.”

So het ons in die Hooggeregshof na 'n Advokaat Coster, wel ter tale en fyn edelman; die forse persoonlikheid van 'n Advokaat Lohman wat ietwat bombasties sy beskouinge aan die hof voorgelê het; die glimlaggende en skerpsinnige Advokaat Ewald Esselen wat op 'n baie taktvolle manier die getuie van sy teenstander se vertrouwe kon win en dan al met eens op hom neersak om hom op 'n teenstrydigheid in sy eie getuienis te wys; 'n Jim Leonard wat met forse beskeidenheid sy punte kon stel, geluister. Dit was vir ons jongklomp 'n geweldige aansporing om na die manne te luister. Verskeie het dan ook Advokate geword soos Eddie Bok, nou 'n afgetrede Regter, regter Gey van Pittius, Koos Smit, gewese administrateur van Transvaal en tans prokureur op Piet Retief. Die oorlog het baie aspirante op ander koerse en ander oorde gestuur.

— Oom HANSIE KLEYNHANS.

“Typical South Africa” Native Kraal and Amajuba Hill

(Photo taken about 50 years ago)

De Gemeenteraad van Oudorp in vergadering bijeen op Donderdag 4 Augustus 1955.

Genootskap Oud-Pretoria

(Gestig 22 Maart 1948)

Association Old Pretoria

(Founded 22 March, 1948)

Ons doel: Om te waak oor die geskiedenis van ons stad en distrik.

Our aim: To preserve the past for the future of our city and district.

BESTUUR:

EXECUTIVE COMMITTEE:

Ere-President — THE MAYOR OF PRETORIA — *Honorary President.*

DIE BURGEMEESTER VAN PRETORIA.

Vorsitter — Dr. W. PUNT — *Chairman.*

Ondervoorsitter — Mnr./Mr. H. A. DE LOOR — *Vice-Chairman*

Sekretaris — Dr. F. J. DU TOIT SPIES — *Secretary.*

Penningmeester — Mnr./Mr. G. RISSIK — *Treasurer.*

Argivaris — Mnr./Mr. J. PRELLER — *Archivist.*

Redakteur — Dr. T. S. VAN ROOYEN — *Editor.*

Lede — Mej./Miss J. H. DAVIES — *Members.*

Dr. R. PEACOCK.

Dr. G. W. EYBERS.

Mnr./Mr. H. M. REX.

Dr. V. FITZSIMONS.

Verteenwoordiger van die Stadsraad/Representative of the City Council:

Raadslid/Councillor W. J. SEYMORE.

Contributions may be sent to the Editor, P.O. Box 1422,/Bydraes moet gestuur word aan die Redakteur, Posbus 1422.